

Szegedi Péter
Az első aranykor
A magyar foci 1945-ig
Akadémiai Kiadó, 2016, 505 oldal, 4800 Ft

Nincs a földön olyan játék, ami a labdarúgáshoz hasonlítható. Embervalónk szélső dimenzióit hívja elő rendre, lebírhatatlan reményt és vigasztalhatatlan csüggedést, fékezhetetlen mámort és tomboló dühöt, szenvedélyes szeretetet és szenvedélyes gyűlöletet egyaránt. Társadalmi, szociológiai, pszichológiai jelenség, identitások, történelmi, geográfiai, vallási, életforma-béli törésvonalak, rokon- és ellen-szenvek gerjesztője, kifejezője a „szimbolikus térben”, a „közéleti diskurzus” része, ami a szabad-időhöz való viszonyt, a társas kapcsolatokat vagy életünk tereit is formálta szinte a kezdetektől, s formálja azóta is. Szegedi Péter szociológus-sporttörténész e játék magyar történetjének első fél századába vezeti az olvasót oly módon, ahogy – monografikus igényvel – senki nem tette eddig. Nem az „átlagszurkolót” fogva tartó eredmények és azok környezetének tárháza ez – annak ott van Dénes Tamás, Sándor Mihály és B. Bába Éva ötkötetes műve, ami alapkönyv lesz évtizedekig! –, hanem olyan szaktörténeti munka, amilyent e

Régi idők focija

N. Pál József könyvajánlója

tárgykörben nem vehettünk kézbe még. A futball által előhívott, kifejezett történelmi, társadalmi jelenségek alapos elemzéséről van szó, olyan folyamatok, törvényszerűségek számbavételéről, amikre a győzelmet áhító, követelő drukker nem gondol általában.

Melyek voltak e játék térhódításának honi okai, milyen megosztottságok kifejezője lett a labdarúgás, mi volt a magyar-osztrák, az FTC-MTK, a város-vidék ellentétek gyökere, miért alakultak ki a futballerőszak formái már a kezdetektől, hogy kúszott rá a pénz vagy a politika az egészre? S miért a tapasztalat, hogy hiába szalad az idő, hiába megannyi – gazdasági, játékszerkezeti, mediális stb. – változás, szinte semmi lényegi új nincs a nap alatt, ami ma történik, így vagy úgy, megesett egykoron is?

Számomra ennek tudatosítása a leginkább lényeges. A felismerés, hogy e távolból szemlélt történet ugyanazon csodákkal és gyarlóságokkal volt terhelt, mint amikre a mi életünkben ráláthatunk. A pénzre, a sikerre való letörhetetlen vágyakozás, a csalásra, a gyűlöletre

való hajlam nem a modernebb (futball)kor sajátja csupán, hogy régi „bálványaink” épp oly esendőek voltak a maguk korában, mint napjaink ünnepelt-szidott kisebb vagy nagyobb „sztárjai”.

S ez ellen semmit sem tehetünk! A szépítő emlékezet e játék velejárója, elég néhány év (évtized) s legendának látjuk azt, akit apáink hol szerettek, hol ordítva gyaláztak néhanap. A könyv címe ezt az összetett viszonyt is megidézi törvényszerűen, s ez az a pillanat, ahol az áhítottól a szigorú szakmunka sem szabadulhat. Attól, hogy a futballról való beszédnek a legendásítás is része visszavonhatatlanul, különösen a miénkhez hasonló náció esetében, ahol ama „igazi” aranykor – az ötvenes évek – óta szinte folyamatos a süllyedés. Főhajtás is Szegedi Péter könyve, tisztelgés a találóan „futballkishatalomnak” nevezett régebbi Magyarország labdarúgása előtt, s a kor alapos történelmi, társadalmi tükre egyben. S akit nemcsak a labda kergetésének mámore, de sorsunk 1945 előtti félszázada is foglalkoztat, muszáj elolvasnia.